

कोल्हापूर महानगरपालिका
प्रभाग समिती सभा कामकाज
नियम मंजूरी बाबत..

महाराष्ट्र शासन
नगर विकास विभाग,
शासन निर्णय क्र. कोमपा-१७०५/२५५/प्र.क्र.४१/०५/नवि- २५
मंत्रालय, मुंबई ४०००३२, दिनांक - ९ जानेवारी, २००७

वाचा :- १) आयुक्त, कोल्हापूर महानगरपालिका यांचे क्र. जा.क्र. र.व.का./वशि/१३४९/
२००६, दि. १३.०६.२००६ चे पत्र.
२)) कोल्हापूर महानगरपालिका ठराव.क्र.२१५, दि.१९.६.२००६

प्रस्तावना:- मुंबई प्रांतिक महानगरपालिका अधिनियम, १९४९ च्या कलम ४५४ व ४५७ चे पोट
कलम (२) तसेच कलम २९(अ) नुसार महानगरपालिका प्रभाग समिती, सभापती निवड, बैठकीचे
नियमन व कामकाजपद्धती याबद्दल तयार केलेल्या नियमांचा मसूदा अधिनियमातील कलम ४५५ (१)
नुसार मान्यता मिळण्याबाबत आयुक्त, कोल्हापूर महानगरपालिका यांनी संदर्भांशिन क्र. १ नुसार
पाठविलेला प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता. सदरहू नियमांस महानगरपालिका ठराव क्र. २१५,
दि. १९.६.२००६ अन्वये मंजूरी देण्यात आली आहे.

शासन निर्णय :- कोल्हापूर महानगरपालिका प्रभाग समिती, सभापती निवड, बैठकीचे नियमन व
कामकाजपद्धती याबाबतच्या सोबत जोडलेल्या नियमास मुंबई प्रांतिक महानगरपालिका
अधिनियम, १९४९ च्या कलम ४५५ (१) अन्वये शासनाची मान्यता देण्यात येत आहे.

महानगरपालिकेने सदर जकात नियमातील बदल इंग्रजी व मराठी भाषेतील
राजपत्रात त्वरीत प्रसिध्द करावेत .

४. कोल्हापूर महानगरपालिकेने सर्व संविधानिक बाबींची पूर्तता करून शासनास
अनुपालन अहवाल सादर करावा.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

hi. h. (5) 5/1/07

(मो. कृ. पुराबउपाध्ये)
उपसचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,
आयुक्त, कोल्हापूर महानगरपालिका, कोल्हापूर (५ प्रती)
निवडनस्ती, नवि- २५ (२ प्रती)

sona कक्ष दफ्तरी तशा वेळ साईट कोल्हापूर
20080202/058/6003 नवि - १४

कोल्हापूर महानगरपालिका, कोल्हापूर

कोल्हापूर महानगरपालिकेचे मुंबई प्रांतिक महानगरपालिका अधिनियम, १९४९ चे कलम ४५४ व ४५७ चे पोटकलम (२) मधील तरतुदीअन्वये तसेच कलम २९ (अ) नुसार महानगरपालिका प्रभाग समितीच्या सभापतीची निवड, बैठकीचे नियमन, व कामकाज पद्धती याबाबतचे नियम.

१. संक्षिप्त नांव व प्रारंभ :-

कलम ४५४ नुसार अनुसूची (ड) प्रकरण २ मधील नियमास पूरक नियम म्हणून प्रभाग समिती सभापती निवड, बैठकीचे नियमन व कामकाज पद्धती ठरविणेबाबतचे कोल्हापूर महानगरपालिकेचे नियम असे संबोधनेत यावे व ते राज्य शासनाच्या राजपत्रात अंतिमता प्रसिध्द झाले तारखेपासून अमलांत येतील.

२. व्याख्या :-

या नियमात, संदर्भानुसार दुसरा अर्थ अपेक्षित नसेल तर

(अ) "अधिनियम" म्हणजे मुंबई प्रांतिक महानगरपालिका अधिनियम १९४९ असे समजावे.

(ब) "कलम" म्हणजे अधिनियमाचे कलम असे समजावे.

(क) "अनुसूची" म्हणजे या अधिनियमाचे अंतर्गत असणारे अनुसूची असे समजावे.

(ड) या नियमामध्ये, महानगरपालिकेच्या संबधात वापरलेल्या, परंतु व्याख्या न केलेले शब्दप्रयोग यांना उक्त अधिनियमामध्ये जो अर्थ नेमून दिला असेल तोच अर्थ असेल...

३. प्रभाग समितीच्या सभापतीची निवड :-

(१) मुंबई प्रांतिक महानगरपालिका अधिनियम, १९४९ चे कलम २९-अ (४) नुसारचे प्रभाग समितीचे सभापती म्हणून नेमणूकीचे उमेदवार हे वेळोवेळी विहित केलेल्या नमुन्यातील नामनिर्देशन पत्राद्वारे नामनिर्देशित केले जातील.

(२) ही नामनिर्देशन पत्रे ज्या सभेत अशी नेमणूक करावयाची असेल त्या सभेच्या तारखेच्या किमान ३ पूर्ण दिवस अगोदर दुपारी ३ ते ५ च्या दरम्यान महानगरपालिकेच्या नगरसचिवांकडे जमा करण्यात आली असली पाहिजेत. त्यानंतर आलेले अर्ज स्विकारले जाणार नाहीत असे मुदतीनंतर आलेले अर्ज अवैध समजले जातील.

(३) अशा प्रत्येक नामनिर्देशन पत्रात उमेदवाराचे नांव, संपूर्ण पत्ता नमूद करण्यात आला असला पाहिजे. तसेच त्यावर सुचक व अनुमोदक म्हणून मुंबई प्रांतिक महानगरपालिका अधिनियम, १९४९, कलम २९-अ (२) (अ) नुसारच्या संबंधित प्रभाग समितीच्या दोन सदस्यांच्या स्वाक्षऱ्या असल्या पाहिजेत. तसेच त्या नामनिर्देशन पत्रावर नामनिर्देशनास त्यांची संमती असल्याबाबत उमेदवाराने स्वाक्षरी केली असली पाहिजे.

(४) कोणत्याही सभासदास एकपेक्षा जास्त इच्छुकांचे नांव सुचविता येणार नाही किंवा त्याला अनुमोदन देता येणार नाही. या नियमांचे उल्लंघन करणारा कोणताही अर्ज अवैध ठरविला जाईल.

- (५) यरील तरतुदीप्रमाणे जर एखादे नामनिर्देशन पत्र आले नसेल तर नगरसचिवांनी ते अवैध म्हणून नाकारले पाहिजे. याबाबतीत कोणताही वाद उपस्थित झालेस नगरसचिवांनी तो आयुक्तांकडे पाठवावा. आयुक्तांचा निर्णय हा अखेरचा समजला जाईल.
- (६) रीतसर नामनिर्देशन केलेल्या कोणत्याही उमेदवारास निवडणूक प्रक्रिया चालू होण्यापुर्वी कोणत्याही वेळी लेखी अर्जाने आपली उमेदवारी मागे घेता येईल.
- (७) सार्वत्रिक निवडणूकीनंतर होणाऱ्या प्रभाग समितीच्या पहिल्या बैठकीचे अध्यक्षस्थानी निवडून आलेल्या त्या भागातील पालिका सदस्यांपैकी परंतु सभापती पदासाठी उमेदवार नसलेल्या एकाची निवड केली जाईल व त्यानंतर सभेचे कामकाज सुरू होईल.

१. नामनिर्देशनाची छाननी करणे व उमेदवारी मागे घेणे:-

- (१) नगरसचिव प्राप्त झालेली सर्व नामनिर्देशने, बैठकीच्या दिवशी, बैठक सुरू झाल्यानंतर, पीठासीन प्राधिकाऱ्याकडे सुपूर्द करण्यात येतील.
- (२) पीठासीन अधिकारी अशा रितीने प्राप्त झालेल्या सर्व नामनिर्देशनांची छाननी करील आणि त्यास, नियम ४ चे उल्लंघन करून स्वाक्षरी केलेले नामनिर्देशने फेटाळता येतील. नंतर पीठासीन प्राधिकारी, वैधपणे नामनिर्देशीत केलेल्या सर्व उमेदवारांची नावे वाचून दाखवीतील.
- (३) कोणत्याही उमेदवारास पुर्ववर्ती पोट नियमान्वये यथोचितरित्या नामनिर्देशीत केलेल्या पालिका सदस्यांची नावे वाचून दाखविल्यानंतर १५ मिनीटांच्या आत, त्यांनी सही केलेल्या लेखी नोटीस पीठासीन प्राधिका-याकडे देऊन त्याची उमेदवारी मागे घेता येईल.
- (४) पीठासीन अधिकारी, आपली उमेदवारी मागे घेतलेल्या उमेदवारांची नावे पालिका सदस्यांना वाचवून दाखवीतील.

१. निवडणूक प्रक्रिया आणि निकाल घोषित करणे :-

- (१) जर एकच वैध नामनिर्देशन करण्यात आले असेल तर, सभापतीपदी त्याची निवड झाल्याचे जाहिर करण्यात येईल.
- (२) जर एकापेक्षा अधिक नामनिर्देशने करण्यात आली असतील तर, पीठासीन प्राधिकारी, निवडणूक लढविणाऱ्या उमेदवारांची नावे वर्णानुक्रमाने लावेल.
- (३) पीठासीन प्राधिकारी, निवडणूक लढविणाऱ्या प्रत्येक उमेदवारांचे नांव वर्णानुक्रमाने घोषित करित आणि हात धर करून मतांची नोंद घेईल ज्यांनी त्या उमेदवाराच्या बाजूने मत दिले असेल अशा पालिका सदस्यांची नावे कार्यवृत्तांत नोंदविण्यात येतील.
- (४) पीठासीन प्राधिकारी पुढील गोष्टींची खात्री करून घेईल :-

१. मत देण्यास इच्छुक असलेल्या प्रत्येक पालिका सदस्याला आपले मत देण्यासाठी रास्त व वाजवी संधी देण्यात आली आहे. आणि अशा रितीने मत, ते ज्याला दिले असेल त्या उमेदवाराच्या नांवासमोर योग्य रितीने नोंदविण्यात आले आहे.
२. त्याचे मत एकदा नोंदविण्यात आले आहे अशा पालिका सदस्यास पुन्हा मत देण्याची किंवा आपले मत बदलण्याची मुभा असणार नाही.

- (१) पीठासीन प्राधिकारी ज्यांनी मतदान केलेले नाही. अशा पालिका सदस्यांच्या नावांची ही नोंद करील.
- (२) पीठासीन प्राधिकारी, ज्यांनी मतदान केले आहे किंवा मतदान केलेले नाही अशा पालिका सदस्यांच्या नावाची नोंद करील आणि निवडणूक लढविणाऱ्या प्रत्येक उमेदवारास प्राप्त झालेल्या मतांची संख्या घोषित करील.

१. प्रभाग समितीचे बैठकीचे नियमन करणेसंबंधीच्या तरतुदी :-

- (१) प्रत्येक प्रभाग समितीची सभा महिन्यातून एकदा भरण्यात आली पाहिजे.
- (२) प्रत्येक प्रभाग समितीची पहिली सभा आयुक्त ठरवतील अशा दिवशी अशा वेळी व ठिकाणी घेण्यात आली पाहिजे आणि जर ती त्या दिवशी घेण्यात आली नाही तर ती आयुक्त ठरवतील अशा नंतरच्या पन्नास दिवशी घेण्यात आली पाहिजे. प्रभाग समितीची त्यानंतरची प्रत्येक सभा उक्त समितीचे सभापती वेळोवेळी ठरविलेला अशा दिवशी व अशा वेळी घेण्यात आली पाहिजे.
- (३) प्रभाग समितीच्या प्रत्येक सभेचे अध्यक्षस्थान सभा भरविण्यासाठी नेमलेल्या वेळी प्रभाग समितीचे सभापती उपस्थित असतील तर त्यांनी स्वीकारले पाहिजे आणि सभापती अनुपस्थित असतील तर, सभेकडून त्याप्रसंगी सभापती म्हणून निवडण्यात येईल अशा उपस्थित सदस्यांपैकी एका सदस्याने स्वीकारले पाहिजे. या नियमांत वर काहीही नमूद केले असले तरी स्वीकृत नामनिर्देशित सभासदाची सभापती म्हणून निवड करता येणार नाही.
- (४) प्रभाग समितीचा जो कोणताही नामनिर्देशित सभासद तात्पुरता आजारी किंवा प्रभाग समितीने मान्य केलेले कोणतेही इतर कारण या व्यतिरिक्त कारणामुळे लागोपाठ तीन महिन्यांच्या मुदतीत प्रभाग समितीच्या सभांना स्वतःहून अनुपस्थित राहिल अथवा कोणत्याही कारणामुळे ते प्रभाग समितीने मान्य केलेले असो वा नसो लागोपाठ चार महिन्यांच्या अवधित प्रभाग समितीच्या सभांना स्वतःहून अनुपस्थित राहिल किंवा उपस्थित राहण्यास असमर्थ होईल तो प्रभाग समितीचा सभासद म्हणून राहणार नाही व त्यानंतर त्याची जागा रिकामी समजली जाईल.
- (५) प्रभाग समितीचा नामनिर्देशित सभासद म्हणून नेमलेल्या कोणत्याही व्यक्तीने पद स्वीकारण्याचे नाकारले असेल किंवा प्रभाग समितीचा असा सभासद मरण पावला असेल, त्याने त्यागपत्र दिले असेल किंवा तो प्रभाग समितीवर नेमण्यास अपात्र ठरला असेल किंवा तो काम करण्यास असमर्थ झाला असेल किंवा मुंबई प्रांतिक महानगरपालिका अधिनियम १९४९ चे कलम १० च्या तरतुदीनुसार अनहं झाला

असेल त्याप्रसंगी रिकामी झालेली जागा प्रभाग समितीच्या पालिका सदस्यांनी योग्य पात्रता असलेल्या व्यक्तींची नियमानुसार नेमणूक करून सोयीस्करपणे शक्य होईल तितक्या लयकर भरली पाहिजे आणि अशी व्यक्ती, ज्या व्यक्तीच्या जागी ती नेमण्यात आली असेल त्या व्यक्तीने ती जागा रिकामी झाली नसती तर जितक्या कालावधीपर्यंत पद धारण केले असते तितक्याच अवधीपर्यंत पद धारण करील.

- (६) कामकाज उरकण्यासाठी प्रभाग समितीच्या सभा विभागीय कार्यालयाच्या मुख्य इमारतीत भरविण्यात आल्या पाहिजेत.
- (७) आयुक्तांच्या मते जे कोणत्याही विभागाचे कामकाज प्रभाग समितीच्या पुढील सर्वसाधारण सभेपर्यंत लांबणीवर टाकता येणार नाही असे कामकाज चालविण्यासाठी आयुक्तांनी सही करून लेखी मागणी केल्यास प्रभाग समितीच्या सभापतींनी २४ तासांच्या आत उक्त समितीची विशेष सभा बोलाविली पाहिजे.
- (८) प्रभाग समितीच्या सभेत एकूण समितीच्या सभासद संख्येच्या निम्म्यापेक्षा कमी नाही इतके सभासद उपस्थित असले खेरीज कोणतेही कामकाज करता येणार नाही.
- (९) या अधिनियमात अन्यथा तरतूद करण्यात आलेली असेल त्या व्यतिरिक्त प्रत्येक प्रस्तावावर सभेत उपस्थित असलेल्या व त्या प्रस्तावावर मतदान करणाऱ्या प्रभाग समितीच्या सदस्यांच्या बहुमताने निर्णय घेण्यात आला पाहिजे. आणि समसमान मते पडतील तेव्हा, अध्यक्षस्थानी असलेल्या प्राधिकाऱ्यास दुसरे किंवा निर्णायक मत असेल.
- (१०) प्रभाग समितीच्या सभेमध्ये कार्यपत्रिकेच्या व्यतिरिक्त इतर कोणत्याही प्रश्नांवर चर्चा वा कामकाज करता येणार नाही.
- (११) प्रभाग समितीच्या समिती लेग्निकाने, प्रत्येक सभेस उपस्थित असलेल्या सदस्यांची नावे आणि अशा सभेतील कामकाज यासंबंधीचे एक कार्यवृत्त या प्रयोजनासाठी तरतूद करण्यात आलेल्या पुस्तकात नमूद करून ठेवले पाहिजे आणि त्यावर त्यानंतरच्या सभेत अध्यक्षस्थानी असलेल्या सभापतीने सही केली पाहिजे.
- (१२) सभापती पदी नियुक्त झालेला सदस्य पुढील अधिकृत वर्षाच्या पहिल्या बैठकीपर्यंत या पदी राहील. परंतु सभापती पदी असलेल्या व्यक्तीचे कोणत्याही कारणाने नगरसेवक पद गेले तर सभापती पद रिक्त झाले असे मानण्यात येईल.
- (१३) प्रभाग समितीच्या सभापती पदी विराजमान झालेल्या व्यक्तीस त्या पदाचा राजीनामा द्यावयाचा झाल्यास तसे पत्र समितीपुढे द्यावे लागेल. असे पत्र ठेवताच ते पद रिक्त झाल्याचे समजण्यात येईल.
- (१४) प्रभाग समितीने एकदा निर्णय घेतलेल्या प्रश्नाचा किमान निम्म्यापेक्षा कमी नाही इतक्या सदस्यांनी त्या प्रश्नाचा पुनर्विचार करावा, अशा आशायाची ठरावाला अनुकूल मते दिल्यावाचून तीन महिन्यांच्या आत पुनर्विचार करता येणार नाही.

५. प्रभाग समितीचे कामकाज :-

५. प्रभाग समितीचे कामकाज :-

- (१) समिती लेखनिक प्रभाग समितीच्या प्रत्येक सभासदाला सभेच्या दिवसाच्या आधीच्या दिवसापूर्वी सभेपुढील विषयांची कार्यपत्रिका पाठवतील आणि तातडीच्या परिस्थिती शिवाय आणि उपस्थित सभासदांनी बहुमतानी संमती दिल्याशिवाय कार्यपत्रिकेत नसलेले कोणतेही काम सभेला करता येणार नाही.
- (२) सभेपुढील विषय कोणत्या क्रमाने विचारार्थ घ्यावेत हे सभेचे सभापती ठरवतील.
- (३) ज्या विशिष्ट विषयाची ३ दिवस अगोदर सूचना आलेली नाही, असा कार्यपत्रिकेतील कोणताही विषय, त्यावर चर्चा सुरु होण्यापूर्वी प्रभाग समितीच्या कोणत्याही दोन सभासदांनी तशी तोंडी अथवा ते अनुपस्थित असतील तर लेखी पत्राद्वारे विनंती केल्यास तो विषय पुढील सभेपर्यंत स्थगित ठेवण्यात येईल.
- (४) सर्व प्रस्ताव आणि उपसूचना या योग्य रितीने मांडल्या गेल्या पाहिजेत आणि त्यांना अनुमोदन मिळाले पाहिजे.
- (५) सभेपुढे असलेला एखादा प्रस्ताव किंवा उप-सूचना इतका किंवा इतकी गुंतागुंतीची आहे की, तिच्यावर एकच ठराव म्हणून मतदान झाल्यास गोष्टी किंवा गैरसोय होण्याची शक्यता आहे असे सभापतीला वाटले तर त्या प्रस्तावाचे अथवा उपसूचनेचे एकापेक्षा अधिक भाग पाडू शकतील.
- (६) मागील सभेचे वृत्तांत कायम करण्यापूर्वी जर ते सभासदांना अगोदर वाटण्यात आले असतील तर ते वाचण्यात आले असे समजण्यात येईल.
- (७) जर एखाद्या सभासदाने मागील सभेच्या वृत्तांताचा काही भाग वृत्तांत पुस्तकात चुकीचा लिहीला/छापला गेला आहे, असे सभापतीच्या दृष्टीस आणले तर त्यानुसार आवश्यकता व योग्य बदल करण्याचा अधिकार सभापतींना राहील. त्यानंतर सभापती त्यावर स्वाक्षरी करतील.
- (८) सर्व सुष्यवस्थेच्या व कार्यपद्धतीच्या मुद्यांवर आपले निर्णय सभापती संक्षिप्त देतील. सभाध्यक्षांचा या बाबतीतील निर्णय अंतिम असेल.
- (९) सभा स्थगित करावयाची किंवा सभेपुढे असलेल्या विशिष्ट प्रस्तावाचा विचार स्थगित ठेवावा अशा प्रस्तावाला सदैव प्राधान्य मिळेल.
- (१०) कोणत्याही सभेच्या पुढे जी कार्यपत्रिका ठेवण्यात आलेली असेल, त्या कार्यपत्रिकेतील प्रत्येक प्रस्तावावर शक्यतो त्याच सभेत निर्णय घेण्यात येईल.
- (११) मतदान हात वर करून घेण्यात येईल मताला टाकण्यात आलेल्या प्रत्येक प्रस्तावावर अनुकूल आणि प्रतिकूल अशी मते घेण्यात येतील.
- (१२) एखाद्या सभासदाला जर सभेपुढे एखादा प्रस्ताव मांडावयाचा असेल तर ज्या सभेत प्रस्ताव मांडावयाचा असेल त्या सभेच्या पूर्ण तीन दिवस अगोदर सदर सभासदाने समिती लेखनिक यांना आपला मनोदय लेखी कळविला पाहिजे.

- (१३) प्रभाग समित्या संबंधित विभागीय कार्यालयाच्या चतुःसीमेअंतर्गत प्रश्नांवर व मुंबई प्रांतिक महानगरपालिका अधिनियम १९४९ च्या कलम २९-अ पोट-कलम (७) मध्ये नमूद केलेल्या विषयांपुरतेच कामकाज चालवू शकतील.
- (१४) आयुक्त यांना किंवा त्यांनी याबाबत प्राधिकृत केलेल्या कोणत्याही अधिकाऱ्यास प्रभाग समितीच्या सभेत उपस्थित राहण्याचा व त्यामध्ये होणाऱ्या चर्चेत भाग घेण्याचा अशा समितीच्या सदस्यास जो अधिकार असतो, तोच अधिकार असेल, परंतु त्यास अशा सभेत कोणत्याही प्रस्तावावर मतदान करण्याची किंवा प्रस्ताव मांडण्याची मोकळीक असणार नाही.